

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
БЕОГРАД

Пословни број: К-По₂ 22/2010.

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОД 14. маја 2012. године**

УТВРЂУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- заменик тужиоца за ратне злочине Снежана Станојковић,
- пуномоћник оштећених адвокат Марина Кљајић,
- сви оптужени,
- и браниоци адвокати: Милорад Константиновић бранилац оптуженог Деветака, Гордана Живановић, бранилац оптужених Деветака и Јована Димитријевића, Слободан Живковић бранилац оптужених Девчића, Стојановића и Бачића, Градимир Налић бранилац оптуженог Радојчића, Војислав Вукотић бранилац оптуженог Крњајића а на данашњем претресу мењаће и адвоката Јасмину Живић браниоца оптуженог Перића, Борић Зорко бранилац оптужених Миодрага Димитријевића и Влајковића, Бранко Димић бранилац оптуженог Јосиповића и Николајидиса, Бранислава Фурјановић бранилац оптужених Косијера и Стевановића.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес ОДРЖИ.

Претрес је јаван.

Главни претрес СЕ НАСТАВЉА у 14 часова и 46 минута

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите, нешто сте.

Адв.БРАНИСЛАВА ФУРЈАНОВИЋ: Уз Ваше одобрење ја бих сутра одсуствовала са главног претреса и мењаће ме колега Слободан Живковић за Косијер Зорана а колега Војсилав Вукотић за Стевановић Петронија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Адв.БРАНИСЛАВА ФУРЈАНОВИЋ: Хвала.

РЕЧ СТРАНАКА

Оптужени Љубан Деветак у завршној речи изјави:

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Господине Деветак хоћете да седите и да дајете завршну реч?

Опт.ЉУБАН ДЕВЕТАК: У току.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Боље ћемо Вас и чути и ако имате нешто да читате, онда ће и Вама лакше бити.

Опт.ЉУБАН ДЕВЕТАК:

Поздрављам веће и све остале учеснике у овом поступку. У мојој завршној речи најпре бих се осврнуо на завршну реч тужиоца. У својој одбрани сам рекао од када датира моје познанство са појединим високим војним официрима и генералима као и другим угледним људима из пословног и политичког света Србије деведесетих година. Исто тако, избеглице из Ловаса сам успео да сместим код људи који су били у ситуацији да помогну. Нисам оснивач СДС-а него сам се учланио у СДС иначе, у целости прихватам завршну реч мог ангажованог адвоката Милорада Константиновића. У својој завршној речи ћу настојати да не помињем што је већ рекао адвокат, господин Константиновић. Све што је даље речено од стране тужилаштва на страни 7. транскрипата у завршној речи су представљене утемељене тврдње као и на страни 8. Изузев да сам 07.10.'91.године, довезао добровољце у село Товарник са Милорадом Бастајом без Мирка Јовића. Какве ја везе имам са погрешном проценом војних безбедносних служби гранатирања и пешадијским нападом, нека одлучи веће. На страни 22. истог транскрипта истиче се да је сведок пуковник Ратко Ђокић комадант зонског штаба ТО Ваљево или четврте оперативне зоне Србије у току боравка у Ловасу упознао оптуженог Љубана Деветака. Док сведок Ратко Ђокић на главном претресу дана 22.03.2007.године, страна 7. на питање управо тужиоца каже цитирам тужилац „да ли сте се при тим доласцима и са ким састајали било од војних структура или од локалних структура власти“? Дакле, овим питањем по мом схватању тужилаштво раздваја војне структуре власти од цивилних власти. Ратко Ђокић одговара цитирам „нисам имао потребе никакве састанке да држим нити да се састајем ни са Љубаном Деветаком ни са осталим једино сам контактирао са командирима чета посебно из Љига јер је био ближи са потпуковником Димитријевићем“. Даље, на истој страници на питање адвоката Јасмине Живић цитирам „Јесте ли Ви у то време имали неки непосредни контакт са Љубаном Деветаком“? Завршен цитат. Ратко Ђокић

одговара цитирам „Не, Љубана Деветака сам видео на Б92 она емисија кад је била, вероватно не би ни препознао“. Завршен цитат. Као и тврдња на страни 23 да је Борислав Михаљевић навео да су они добровољци који су прешли у ТО извршавали Деветакове наредбе. Борислав Михаљевић пред овим већем 20. октобра 2009.године, страна 2 цигирам председник већа“ ја Вас питам најједноставније питање, Ви тамо извршавате неке задатке. Ко Вам даје задатке“? Борислав Михаљевић „наравно да смо били потпуковник Димитријевић и ја сами на том састанку, онда је он мени дао тај задатак а он је имао и своје сараднике тамо, ја сам виђао припаднике ЈНА, офицере“. Завршен цитат. А на страни 31 Зоран Косијер пита цитирам „па бих те замолио да објасниш од кога сам добијао наредбе“. Борислав Михаљевић одговара „не сећам се да ли сам добијао директно од некога од одређеног лица наредбе“. Крај цитата. Све даље што тужилаштво наводи на истој страници не желим да коментаришем изузев да не могу да верујем да тужилаштво може да тврди на приказаном телевизијском снимку који смо имали прилике да видимо да сам се појавио у маскирној униформи, вероватно због капе и вероватно да нисам гледао заједно са осталим у овој судници би мислио да прича истину. Што се тиче мог обраћања које је тужилац том приликом цитирао тужилаштву је требало омогућити тај ТВ снимак емитован 18.11.1991.године, да се одгледа у целости да се могло лако закључити зашто сам рекао то што сам рекао а ради се управо о неким бритвама које што је обухваћено у информацији и службеној забелешци сведока Ђорђа што је радио у полицији у то време. Мој начин обраћања грађанима у дому културе у Ловасу дана 11.10.1991.године, које се наводи у задњем пасусу исте странице 23, тако нешто не бих изјавио ни да сам луд. У списима предмета постоји здравствена процена мојих менталних и свих психофизичких способности. Зашто сведоци о овоме говоре како говоре и то у складу хорског певања, веће ће да цени. На страни 24 тужилаштво наводи да је моју изјаву дату на главном претресу у вези напред поменутог обраћања одлучно негирао сведок Градимир Вељовић. Па није ово никакво откриће. Вељовић је негирао ии изјаву Радомира Савковића дату пред истражним судијом дана 19.06.2007.године, на страни 4. На питање истражног судије па ћу предочити шта је говорио тог датума овај сведок Савковић на питање истражног судије цитат „да ли сте некога обавестили о томе“ да не понављам све даље цитирано, о томе где су mine постављене. Радомир Савковић „да“. Истражни судија „кога“? Савковић „обавестио сам команданта места“. Истражни судија „команданта места“? Савковић „да“. Истражни судија „кога“? Савковић „не знам, али знам да је био из Лајковачког територијалног одељка, он је био тада командант мислим“. Истражни судија „командант места“? Савковић „да“. Истражни судија „да ли се сећате чина који је имао“? Савковић „капетан“. Истражни судија „да ли сте га обавестили усмено или писмено“? Савковић „нацртао на карти која је стајала у канцеларији све четири групације“. Истражни судија „где је та канцеларија била“? Савковић „у центру Ловаса“. Истражни судија „у центру Ловаса“? Радомир Савковић „да“. Истражни судија „да ли не памтите његово име или не можете сада да се сетите“? Савковић „не памтим“. Судија „добро, да ли је томе био присутан још неко осим тог команданта“? Савковић „ко је био, био“. Судија „да ли су били цивили или војници“? Савковић „ја мислим да су били припадници ТО Лајковац, не знам, дуго је прошло. Мислим, немојте ми замерити јако је ружно рећи били сте ви а ја

не могу да се сетим. Извињавам се, Ђорђе Ивковић се презива онај човек малопре што сам га споменуо“. Истражни судија „добро, да ли сте још некога у тој гардијској односно ваљевској бригади обавестили“? Савковић „да записником, записник је урађен редовно о полагању мина и тачно се знало где је која мина урађена и постављена и које снаге. Истражни судија „да ли сте тај записник доставили неком надређеном“? Савковић „па команди бригаде у архиви мора да постоји“. Истражни судија „да ли сте ви да ли знате, да ли сте Ви неке непосредно то доставили“? Радомир Савковић „ја сам тадашњем мајору Жугић Миливоју начелнику инжењерије ваљевске бригаде“. Истражни судија „да ли знате где је касније дошло до страдања цивила у неком минском пољу“? Савковић „знам“. Истражни судија „које је то минско поље“? Савковић „па то је ово место испод боровог тог ОУР-а неког њиховог, то је та минска групација број један“. Истражни судија „то је ливада нека где је детелина“. Савковић „да“. Истражни судија „да ли је тако“? Савковић „да“. Истражни судија „да ли се сећате колико је мина тамо постављено“? Савковић „не“. Истражни судија „да ли су то биле нагазне или неке друге мине“? Савковић „биле су нагазне и распрскавајуће. То је мешовито минско-пешадијско поље“. На истрој станици прескачем пар питања и одговора јер их сматрам неважним па онда настављам. На питање истражног судије при дну странице да ли вам је познат неки капетан Вељовић? Јесте. Да ли знате ко је то? То је тај што сте ме питали да ли му знам име. Сад сте ме Ви подсетили. Да ли сте то њему нацртали пита судија. Савковић „да“. Истражни судија „да ли сте сигурни да сте њему“? Савковић „да, био је ту“. Истражни судија „да ли се сећате ко је још био присутан тада“? Радомир Савковић „не“. Истражни судија „ако Вас ово асоцира“. Савковић „не, не, сигурно не знам да је било неких људи које нисам познавао“. Истражни судија „Ви ако сам добро разумео, Ви сте били код њега у канцеларији на карти која се налази на зиду уцртали“. Савковић „јесте“. Истражни судија „да ли је та карта била тада постављена“? Пита истражни судија, „постављена па скинута или је стајала стално на зиду“? Савковић „не, она је стајала стално“. Судија „значи то је стална карта, није је вадио из торбе па тражио“? Радомир Савковић „не, не“. Истражни судија „то је карта која стоји“. Савковић „на зиду код команданта места“. Судија „значи, да се промени командант места као ви, како ви кажете он наслеђује ту карту на зиду“? Савковић „па требало би тако да буде“. Истражни судија „да ли сте Ви уписали у тој карти, нацртали или сте уписали шта је“? Савковић „све где сам поставио минска поља који је број мина. Судија „да ли сте написали на карти минско поље“? Радомир Савковић „јесте, групација број један“. Крај цитата.

Сведок Градимир Вељовић такође негира да је имао у кући Девчић Бранка лимара седиште своје команде. Да ли случајно или не, визави протока времена оптужени Девчић и Радојчић се не сећају или мењају са местом његовог спавања у кући Велимировића чија ограда је међа од куће Девчића лимара. Исто тако, Градимир Вељовић негира да је по доласку у Ловас вече 11. на 12.10.'91.године, преспавао у кући Боже и Божице Велимировић у друштву мене и Ђуре Продановића који је управо 11.10.'91. године, у преподневним часовима прихватио по захтеву Вељовића да буде председник месне заједнице. На жалост, нисмо могли да чујемо Ђуру Продановића на главном претресу јер човек је у међувремену умро.

2007.године, док је трајао истражни поступак био је жив. Намерно или ненамерно тужилаштво за ратне злочине својим писмом Ктрз.бр.07/07 од 2007.године, упућено Окружном суду у Београду – Већу за ратне злочине, истражном судији предлаже Ђуру Дане Продановића да се између осталих, саслуша у својству сведока. Елем са кривом адресом а пред истражним судијом се појављује Продановић Ђуро од оца Душана који је десетину година старији од поменутог Даниног Ђуре и никада у животу није био у Ловасу о чему постоји белешка истражног судије у спису број 2109/102 сачињена дана 16.11.2007.године. Моја одбрана је тражила у време када сведоци одбране нису били на реду да се Ђуро Продановић саслуша ради болести. Но, међутим, одбрана није могла да поткрепи озбиљност његове болести медицинском документацијом те је исти умро пре но што су дошли сведоци одбране на ред. Сигурно јесте да би сада покојни Ђуро Продановић могао пуно тога да каже и у вези тога како је постао председник месне заједнице наравно први, као и у вези потписивања фамозних записника са моје стране од 30.10.'91.године, и 03.11.'91.године. Обзиром да је присуствовао свему томе а посебно што је своју канцеларију имао у простору месне заједнице односно матичног уреда који је ту био и пре критичних догађаја. Наравно да би и рекао нешто и о власти једној и другој како је по потреби крсти тужилаштво. Тужилац на страни 24 изводи закључак да сам ја био самопроглашени командант села који се питао о свему и за све. Да ли је баш тако? Суд ће да цени а ја само да подсетим да сам стварно рекао истину како сам се обратио мештанима села Ловас и по чијем налогу односно по договору са овим Вељовићем. Задње сам рекао, суд ће да цени ово што читам а посебно кад се има у виду изјава и потпуковника Милисави Милутиновића начелника артиљерије у Другој бригади датој у истрази у којој између осталог каже да је добијена наредба дивизије да се освоји Ловас и успостави цивилна власт. Овде је интересантно поменути да готово у истом сату два висока официра Друге бригаде из различитих правца долазе на место злочина, то јест на поље детелине односно на минско поље из правца Опатовца пуковник начелник ПВО-а Миодраг Влаисављевић а из правца Товарника П пуковник Слободан Камбер који има амнезију као и Рудолф Хес у Нинбершком процесу и није једини а којег иначе довози у „пи капу“ возач Миодраг Петровић а из његовог исказа на главном претресу 24.06.2009.године, може се закључити да је возио негде на терен Камбера и команданта Друге бригаде Душана Лончара. Лончара оставио а Камбера довезао на место несреће. Откуд све ово ако није постојала веза између војних јединица у Ловасу и Друге бригаде? Посебно истичем да ниједан од поменутих официра Друге бригаде нису предузели ништа у вези спашавања рањеника. Обзиром да сам ја послао камион да се одвезу рањени у Шид, можда се и овај мој поступак може третирати као отежавајућа околност или да сам био по рангу виши од ова два потпуковника. Интересантно да је тог истог дана начелник Друге бригаде П пуковник Славе Стојанов шаље познати извештај „строго поверљив број 461-1“ у којем између осталог пише цитирам „у току дана командант ТО села Ловас Деветак Љубан, само што није додао још даса из Ловаса, зато што се римује, без одобрења команданта јединице ТО Ваљево, самовољно је узео цивиле затовренике и наредио им да врше разминурање минског поља код пољопривредног добра Ловас те је због нестручног рада дошло до повреде и погибије неколико цивила“. Завршен цитат.

Потпуковник Славе Стојанов у својству сведока пред овим већем више пута негира да је његов потпис на цитираном документу. Дакле, моја одбрана је тражила вештачење Славетовог потписа међутим, да ли је схваћено да није потребно или нешто друго, нећу да коментаришем. Дакле, већ 18.10.'91.године, почиње скривање одговорности припадника ЈНА па до дана данашњег по мојој скромној процени, и тужилаштво се удаљава управо од оних који су најодговорнији то јест, припадника седме републике, односно ЈНА, као да има директиву да се ова структура не дира по вертикали. На концу конца, од појединих окривљених чули смо овде у судници да им је од стране адвоката сугерисано да никако не дирају ЈНА. Да је у интересу државе Србије ја бих признао да сам био оно што нисам био, командант села Алфа и Омега, командант ТО, господар живота и смрти, војвода Славоније, Барање и Западног Срема и на крају ако треба и Наполеон од Ловаса, али сам сигуран да је истина испред свега. Посебно сигуран да је време инквизиције далеко иза нас. Тужилаштво у својој завршној речи се служи комбинаториком уосталом, као и генерал Васиљевић о чему ћемо нешто чут касније. Па ћу неке такве комбинације коментарисати. Тврдња тужилаштва да сам дошао у Ловас у раним поподневним сатима 10.10.'91.године, а безмало истовремено био и у Новој Пазови да од Бастаја Милорада требујем накнадне ослободиоце који долазе 11.10.'91.године, јесте потпуно произвољно или тврдња је потпуно произвољна. Сами ослободиоци су рекли када су стигли у Товарник односно у Ловас. А Љубо Јелић их чека у Товарнику кувајући пилећу супу. Посебно из разлога што је и Бастаја заједно са мном у друштву Мирка Јовића стигао у Ловас 10.10.'91.године, када је већ била ноћ. Канцеларију у полицији сам користио после 20.10.'91.године, када је 46. Партизанска дивизија из Крагујевца уселила у задружне канцеларије, што су потврдиле старешине те јединице пред овим већем. Такође, тужилаштво помиње, односно позива се на сведочење Марије Ђаковић која никада овде није саслушана, која тврди и оно што не тврди ни сведок Снежана Кризманић. Тужилаштво такође тврди да сам Гвозденов Косту послао по Лукетић Јелену, Гвозденов Косту послао по оца и сина Лукетић Петра и Анту а њихова супруга и мајка Лукетић Јелена саслушана код истражног судије у Цриквеници дана 10.03.1993.године, на страни 3 записника говори о човеку цитирам „којег би препознала, висок је и црн, на горњој усници односно на левој страни има ожиљак“. Где је овде сличност са Костом? Те означава време догађаја које је свакако много пре мог појављивања у дворишту механичке радионе дана 18.10.'91.године. Тврдња да сам био на састанку 17.10.'91. тужилац губи из вида искрену одбрану оптуженог Дарка Перића који на главном претресу између осталог, објашњава да му је сећање свакако било боље пар дана после догађаја на детелини када је писмено изјавио војним истражитељима да ја нисам 17.10.'91.године, био на састанку. Након читања изјава у притвору других актера, мења свој исказ да не малтене био бела врана. Међутим, оптужени Дарко Перић је у својој одбрани истакао да прву тројицу или четворицу оптужених у овом предмету, у Ловасу није апсолутно видео ни имао контакт са њима. Мој наводни говор добровољцима у Новој Пазови 07.10.'91.године, о којем сведочи оптужени Николајидис и Стевановић јесте инструисана измишљотина, обзиром да је тај тандем који дан раније већ био у Товарнику. Да сам наредио Мирку Рудићу да пренесе Кресојевић Илији и Рендулић Милану званом „Буви“ да

иду у претрес терена 18.10.'91.године, питам се када и пред којим судом је то изјавио Мирко Рудић? А о сведоку Кресојевићу који је такође оптужен у Вуковару, рекао сам шта сам имао пред овим судом. Тврдња да ми је оптужени Крњић одредио возача Миличевић Драгана једнака је тврдњи сведока Миличевића да је управо он возио трудницу Цоњак у болницу 18.10.'91.године. Наиме, оптужени Крњић и ја се нисмо уопште видели 10-ог као ни 11-ог а после тога се зна шта је било са оптуженим Крњићем.

Сведок Љубо Јелић у својој првој изјави датој полицији по налогу тужилаштва 2006.године, готово мене и не спомиње. Касније му се јављају боља сећања те терети мене али доста невешто, о чему ћу нешто касније да кажем. Тендециозни начин испитивања сведока и осумњичених говори и чињеница да чак и мом сестрићу Девчић Милану је сугерисано да каже да сам ја био главни у стилу „ти имаш двоје деце, нећеш ваљда да робијаш због ујака 20 година“? Због крштења овог предмета случај Љубан Деветак и други а не случај Ловас за многе сведоке је то значило ко је крив а што смо и чули овде у судници и од Иве Антоловића и још неких других. Ја сам у својој одбрани нагласио којом приликом сам чуо за тандем Николајидис-Стевановић па дана после 10.10.'91.године, када су малтретирали Зораја Милојку и Даницу иначе Српкиње а истог дана Сабљак Марку „Белом“ умало одсекли главу секиром. Радио је тандем тријажу. Питам се ко је хуманитарац Николајидис да има приступ затвору, како сам тврди наводно он доводи лекара, да ли је он повереник Љубе Јелића или неког другог или је у истој равни са официром који је извукао из затвора Дарка Пољака, то је онај што мајка га правдала ту на суду да има стрес синдром рата па не може да сведочи. Обзиром на Николајидисов ранг могуће да је он знао да ће доћи до смене јединице у селу, ја сигурно нисам знао да ће доћи опасни пуковник Ковач. Уосталом, постоји ли иједна тврдња коју је изрекао оптужени Николајидис а да је истинита почев од догађаја код млина, при уласку у село, хапшења браће Павлић, наводног организованог убиства Воркапић Милорада, пребијање мог зета којег тада нисам имао, у Ловасу и да не набрајам. Веће ће да цени. Тврдња да сам избегавајући одговорност нетачно писао издвајање мештана 18.10.'91.године, оспорава и изјава сведока Јосипа Лукетића који је свој исказ дао пред истражним судијом господином Дилпарићем у дечијем вртићу у Ловасу, мислим да је био 11. месец 2007.године, који описује то издвајање на начин како сам и ја то рекао. А и сведок Иван Цоњар на главном претресу 24.02.2009.године, страна 49 транскрипта каже да ја издвајање вршим пре изласка а на питање председнице већа појашњава цитирам „разуме се, пре самог изласка“. Указаћу и на то да побројани сведоци Драган Милићевић, Радомир Бајић, Стојан Илић, Игор Борић, Никола Вуковић односно извесни Никола као припадници добровољачких група нису могли говорити о било којој конкретној ситуацији у којој препознају било какву моју командну улогу, већ се ради највероватније о стереотипним схватањима моје улоге без непосредних и личних сазнања. Буквално се ради о флоскулама „Алфа“ и „Омега“ директор села и слично. Хоћу нешто да кажем и у вези сведока Викице Филић, Божице Дрмић и Бернандице Оздановац.

Желим да се осврнем на ова три исказа који су како каже тужилац одређени, јасни и убедљиви. Могу се сложити у једном, да је сведокиња

Дрмић говорила оно што јој је Викица Филић причала, али не након тога што се догађај догодио и не након што је дала исказ пред овим судом. Да поставим питање квалитета ових сведочења и недостатка животне логике да о смрти својих родитеља чујеш од своје мештанке причу која онда презентујеш пред судом. Да то не би остала гола тврдња Викице Филић па појашњавам да је причу чула и пре, али је отишла ипак пар дана пре сведочења да потврди да не би рекла нешто што није тачно или не знам да су главни у селу прва тројица оптужених. Међутим, сведокиња Дрмић не зна коме се ја обраћам јер Викица није била у просторији у којој се разговор одвијао, док сведокиња Викица другачије говори о овом детаљу. Ова сведокиња не зна где је била задржана Викица Филић и наравно не зна ни када се наводни догађај одиграо, нити како изгледају просторије у којима се догађај одиграо, наводни догађај. Све ово незнање сведоке удаљава од одговора на конкретна питања. Њена улога је да потврди причу Викице Филић како сама каже да се припреми ако буде питана за ствари које не зна.

Сведокиња Оздановац је друга која препричава сећање највероватније Марице Пеулић која нигде и никад није саслушана, коју не спомиње тужилаштво нити у једном свом ранијем датом исказу, нити једнако говори о томе како је знала за смрт својих родитеља. У сваком случају, по сећању Марице Пеулић а кроз уста сведока Оздановац Катарина Балић изведена је из куће Марице Пеулић па одвежена на брдо од стране непознатих лица а потом запаљена. Нисам нигде приметио у оној листи ексхумације да је био неко запаљен. Потпуно различит опис догађаја од онога како га види Викица Филић.

Сведок Златица Балић препричава запажања Славице Пејић, никад саслушане у било ком судском поступку. На крају овај сведок нема сведока о страдању Марине и Катарине Балић. Осим што зна да су страдале десетак дана после тога, без обзира да ли је напад или привођење, свакако није период на који тужилац упућује а што потврђују и сведок Снежана Кризманић да их је видела у месној заједници после 18.10.

Такође, сведок Снежана Кризманић истиче да Викицу Филић у згради месне заједнице није никада видела иако је сведокиња Филић говорила да су заједно боравиле у том простору.

Сведок Јосипа Балић нема такође сазнања о смрти ових лица али показује једну очигледну острашћеност и непријатељство иако ме је како каже два пута видела у друштву Мирка Рудића а не обезбеђења и опасних добровољаца како је започела свој исказ. Она наводи да ништа нажао њеној фамилији нисам учинио и да је ја нисам истерао из Ловаса. И у том делу се њен исказ драстично разликује од исказа њеног оца и брата. И на крају сама сведокиња Викица Филић контрадикторна је у својим казивањима што су приметили сви присутни и тако до краја нисмо могли да схватимо где је и када ова сведокиња била задржана. Најпре категорична је то две недеље непрестано без хране и воде, онда се појављују чињенице да је имала један инцидент у кући када је тучена и препознаје особе које су биле код ње да би затим негирала саму себе и тврдила како није тучена у кући већ испред општине. Тврди да је видела представнике Европске заједнице у 11. месецу

иако је неспорно да су исти обишли ово место 16.10.'91.године. Затим, различито говори о томе кад је пуштена кући без обзира што се јасно везује за догађај на минском пољу. Па ипак више пута понавља да је то било 17, па 18. па 19-ог. У сваком случају, различито од тврдње да је две недеље била задржана. Јасно је показала и да не препознаје окривљене о којима је изнела најтеже оптужбе. А јасно је да ова сведокиња зависно од потребе поступка и ко су оптужени, различито говори о чињеницама којих се сећа, али је видела и оно што нико није видео, Хацића и Шљиванчанина и Крагујевчане пре 18.10.'91.године. Њена нетрпељивост према нама мештанима у овом поступку је више него изражена. Назива нас четницима, замера што смо окренули леђа шаховници, на крају је и признала да је имала један посебан однос и са Ступаром Славком и са пуковником Суботићем који су је на неки начин штитили. Из свих контрадикторности њеног исказа можемо извући један закључак да исказ овог сведока не може да буде доказ у овом поступку и да њене тврдње да је нешто чула и препознала нечији глас са киме претходно није разговарала и да ову њену причу не може да потврди нити један други сведок су потпуно њена измишљотина, а као и приче о Хацићу и Шљиванчанину. Овим тим пре што смо чули препричавања сећања неких трећих лица која се не поклапају са исказом овог сведока.

Сведок Кувеждић Јосип у свом исказу поред осталог је рекао, говори да је Викицу Филић видео у згради полиције 17.10.1991. године у вечерњим сатима па се питам где она то чује моју наводну наредбу. Кад је у питању покојни Звонко Мартиновић ту би још једном подвукао да се ради о чистој конструкцији и да Јосип Петковић говори о овом догађају као догађају из децембра 1991. године, а при томе када се има у виду како овај сведок описује долазак у кућу Ивице Францишковића јасно да нема ни непосредну ни посредну улогу у саслушавању лица у овој кући, па тако у том смислу не може да се прихвати ни сведочење Вулета Петра, по мом скромном мишљењу, који уопште не зна о ком лицу је реч али он сам закључује да се ради о Звонку Мартиновићу јер га касније виђа са одређеним добровољцима колима и да иза тога стојим ја.

Вулета Петар на главном претресу 27.04.2009. године каже: „Звонко Мартиновић није издржао“, између осталог наравно, „није издржао тортуру и да му је сутрадан отказало срце“. На моје питање може ли да, цитирам: „Може ли да определи време кад је то било“, одговара, цитирам: „Пар дана након минског поља“. Сведок је изјавио том приликом и следеће: „На пољу детелине тзв. минском пољу чуо је експлозију и видео човека како лети дословце кроз зрак“, у наставку каже: „Наишао је Ђука Пољак“, а зна се да је Ђука Пољак погинуо 10.10.1991. године, затим каже да је боравио код Кувеждић Јосипа више дана пре, за време, и после 10.10.1991. године. Дакле, повезано, док Кувеждић Јосип на моје питање каже да је 10.10.1991. године дошао нешто пре гранатирања и отишао са њим по доласку Пемпера 11.10.1991. Да ли се може веровати и да је чуо наредбу за убиство веће нека цени.

Још реч-две о сведоку Љуби Јелићу, командиру Љуби који сам за себе каже да су га тако звали, који је актер свих акција из уводног дела тужилачког излагања Борово Село где је случајно био и потпуковник Душан

Лончар, Маркушица, Јадар и тако редом, а у Ловасу најпознатији по одласку 18.10.1991. године да би прикупио избеглице и то прича само зато што нема оправдање за 18.10.1991. године, а истог дана види потиштене и крвљу умазане наводне извршиоце убиства затвореника. Тужилац је доста рекао објашњењем да су његове изјаве доста мењале током поступка што му не даје за право, по мом мишљењу, да тврди да је истина не само оно што је сведок рекао већ и да конструише тврдње о списку за ликвидацију иако сам сведок не може да определи о каквом се списку ради, те да ли су на њему имена Срба или Хрвата, не разумем у којој се то мери његов исказ подудара са исказом сведока Мире Антоловић Комијат која није саслушана пред овим судом нити у другом поступку у коме би било омогућено да се поставе елементарна питања као што су одакле јој је нешто познато, јер готово 200 саслушаних сведока није говорило о списку за ликвидацију на начин на који то говори сведок Комијата. И на концу, откуд Тужилаштво зна да сведок Љубо Јелић и Мира Комијат нису никад били у било каквом контакту.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК: Да ли бих могао чашу воде да узмем, молим вас? Извињавам се, требао сам понети флашицу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК: Ево, узео од госпође заменика тужиоца.

А сад ћу нешто да кажем и о наредби за претрес терена. Уверен сам, а можда и знам да је претрес терена вршен у склопу акције претреса шуме Јелаш, а и вештак господин Бошко Антић је потврдио да таква могућност није искључена, а знамо да је претрес терена шуме Јелаш вршила Шајкашка јединица 17.10.1991. године. Ту бих подсетио да наредбу или одлуку не доносе двојица, а поготово цивилно и војно лице у тандему. Подсећам на чињеницу из бележнице оптуженог Миодрага Димитријевића где јасно пише, а он то претресу појашњава и зашто, да се мени не говори за акцију од 18.10.1991. године. Осим тога подсећам на проглас о захтевном понашању мештана јавно саопштен у селу, за који смо такође од оптуженог Миодрага Димитријевића чули шта је значио. Откуд да није било никаквих прогласа пре појаве господина Димитријевића у селу Ловас. Овде не могу да прескочим и забелешку из исте бележнице, затворенике у партизане, а на претресу невешто објашњава господин Димитријевић да је то у Шиду. Дакле, оптужени Димитријевић је знао за постојање затвора пре ноћи 17./18. 1991. године, те исте ноћи наредио оптуженом Перићу да обезбеди исти, мисли се на затвор наравно, па се намеће питање ко је могао без његовог или евентуално Перићевог знања да повуче стражу коју је одредио Дарко Перић.

Кад говорим о исказу Томислава Шелебаја могу да се сложим он добовао неки проглас али не и ко га је сачинио и потписао. Сведок на конкретно питање какав је потпис био одговара: „Штампан“. Кад му се предочи да штампана слова може да напише било ко, сведок онда мења одговор па каже: „Било је штампано и потписано“ иако је прво питање било какав је потпис био. У сваком случају ми немамо наредбу, а нисмо ни чули од овог сведока да зна како се уопште ја потписујем, то захваљујући дуготрајној комуникацији у писменој форми са председницом већа, она вероватно једина зна и препознаје мој потпис који је врло карактеристичан

и не може неко ко га никад није видео да одгонетне, углавном многи мисле да пише „Гак“, а то је слово „Девет“ – „ак“, то је мој потпис Деветак и они тамо даље црте представљају слово „Љ“. Значи не зна како се ја потписујем нити да је у другој прилици добовао нешто по мом налогу, а ову наредбу је добио не од мене, већ од Ђуре Продановића који је иначе и писао те које какве прогласе и тада је био председник Месне заједнице. Томислав Шелебај кад говори о двојници мештана, пратиоца, каже њих су упутили без ознаке да сам ја то учинио и без обзира што му се предочава да је раније тако причао, очигледно је да сведок нема таква непосредна сазнања. Такође овај сведок износи своје претпоставке око тога да су неке касете гледане и шта је последица тога, али се не зна да ли је он то сазнање у дворишту или касније у наредних двадесетак година или он то сазнање, али се не зна да ли он то сазнање сазнаје у дворишту или касније у наредних двадесетак година. О стању у дворишту зграде говори о Ваљевцима који их претресају и „Боксеру“ за кога сматра да је главни. Мене види али не говори да ја кажем да су приведени да би се видело ко пуца. На овом усменом образлагању господина Мрдака јесте и да сам наредио преко Борислава Михајловића Бате неколицини припадника оружане групе исто и што Димитријевић Перићу, па се питам да ли сам ја и Бата у истом односу као окривљени Димитријевић и окривљени Перић, само ја Бата у односу на нас сведок. Чак и упркос овом свом статусу у вези предметних догађаја Бата није рекао оно што Тужилаштво конструисе. Саслушан на главном претресу овај сведок говори: „Значи по договору је било потпуковник Димитријевић ме је питао вече пре тога или две вечери пре, значи пред сам излаз на тај терен, на састанку да ли постоји могућност да одређени број добровољаца крене са овим припадницима ЈНА“. Након тога сведок Бата Михајловић саопштава Димитријевићу да су добровољци пошли. После тога му је Димитријевић рекао да морају да напишу извештај. Другим речима Бата нема никакву комуникацију са мном у вези предметног догађаја већ као и Перић налоге прима од Димитријевића. Њему одговара о пренетој наредби и по његовом упутству саставља извештај.

У вези са одласком у претрес терена у овом поступку никакву улогу ја немам. Ја не негирам да сам успео да издвојим један број мештана из Земљорадничке задруге, односно радионице те, а желео сам извући већи број лица али ми то једноставно није дозвољено. Подсећам да се то констатује и у информацији 540 до 25.10.1991. године коју Тужилаштво упућује.

Сведок Берислав Филић говори да је батине добио пре него што сам дошао у трпезарију и никакав контакт са њим нисам имао нити сам био у његовој близини.

Сведок Иван Мујић говори о томе да није уопште видео да сам присутан у тренутку када је било ко од затворених мештана тучен, а не може чак ни да потврди да сам издвајао људе из дворишта, нити да сам имао било какву улогу у селекцији оних који треба да буду малтретирани. Дакле, два сведока која по тужиочевим речима треба да потврде тврдњу да сам правио селекцију по националној или политичкој припадности су негирала ове тужилачке речи, па тако сматрам недоказаном тврдњу тужиоца да је

постојало било какво претходно моје обраћање у циљу малтретирања приведених мештана. Неспорно је по сведочењу бројних мештана да су их малтретирани. Највише је оних који су се представљали као Ваљевци и за чијег су вођу сматрали „Боксера“. Веће ће да цени, можда би после сваког овог требао да кажем веће ће да цени, али сматрам да се то подразумева.

Још неколико констатација. Нисам вршио опструкцију у извођењу доказа како тврди Тужилаштво. Чињеница јесте да је избором или одређивањем браниоца нисам имао баш среће, а шта могу. Понекад срећа и новац иду заједно. Као што је опште познато са адвокатом Здравком Крстићем сам у посредној рођачкој вези. Наиме дедови смо истом унучету, из формално-правних разлога искључен је из предмета, а мени као лаику нису баш најјаснији разлози обиром да је исто време адвокат Крстић био један од браниоца у предмету „Гњиланска група“ и остао у том предмету и ове друге адвокате немам потребе да анализирам.

Надам се да је пред већем доказано да сам 18.10.1991. године збринуо рањенике са наведеног минског поља Ловас-Шид-Ловас, па Ловас-Сремска Митровица, Мађаревић Марина после повређивања истог дана тј. 18.10.1991. године све са супругом, снајом и двоје унучади предшколског узраста сместио у своју кућу где нас је било већ четворо у условима без струје и воде. Помогао Штрангаревић Ани са децом, Зори Пољак са децом и многим другим. Одобрено помоћ задруге Пеулић Стјепану, Марић Анти којег нажалост нисмо могли чути овде због болести, Ковачевић Марину о чему је говорио и сведок Миљковић и тако даље. Обезбеђивао сам исплату задружног откупа за свиње, сунцокрет и слично свима без обзира на националност. Истичем још једанпут, нисам правио никакву и никакве разлике међу Хрватима, па и син Марина Мађаревића био је припадник хрватских паравојних снага и управо и он као и син рецимо Мартиновића, а побегао из села. Мене то није занимало. О жртвама у Ловасу што сам имао да кажем, рекао сам у својој одбрани на главном претресу. Свакако то што се десило у Ловасу није смело да се догоди.

Госпођо председнице, ја бих имао још нешто мало анализа, па бих молио једну паузу, ако је могуће 15-20 минута.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Може.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Главни претрес СЕ ПРЕКИДА у 15 часова и 43 минута и биће настављен у 16 часова.

Суд доноси**Р Е Ш Е Њ Е****Главни претрес СЕ НАСТАВЉА у 16 часова и 06 минута.**

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК:

Рећи ћу још нешто о комбинацијама везаним за неприбављање документације која очито постоји ако постоји у другим предметима, могла је да се обезбеди за овде. Мислим да те комбинације првенствено од Фонда хуманитарног права, то јест Наташе Кандић и тужилаштва. Тако, извештај од 18.10.'91.године, који се у Хагу води у предмету Слободана Милошевића број 0304398 од господина Петра Кипера или Кифера не знам како се чита ово Кипера, исто тако у суђењу у Хагу Милета Мркшића постоје све, сва документа која су достављена од наших органа односно војно безбедносне агенције. Постоји комплетна документација такође са ексхумације мртвих у селу Ловас такође у процесу Слободана Милошевића и просто не могу да верујем да ли Фонд за хуманитарно право или тужилаштво није могло да то обезбеди. То је кључни доказ записник састављен из Жупанијског суда у Осијеку на лицу места где се вршила ексхумација и тај записник је сачињен од 02. до 08. липња '97.године, састављен у име Жупанијског суда у Осијеку у кривичном предмету против окривљеног Деветак Љубана и других, због кривичног дела из чл. 120 и тако даље и тако даље, присутни истражни судица Владимир Зубунџија, почетак у 09 сати, присутни Министарство унутрашњих послова Стјепан Перићак, З., 4.06.'97.године, Роберт Хустински 05., 06., 07. и 08.06.'97., Бранко Микулић крим. Техничар цијело време, Анте Ловрић крим.техничар цело време трајања ексхумације, комисија за заточене и нестале Владе Републике, да не читам сва имена има један, два, три, четири, пет чланова испред Владе, Министарство здравља, магистар специјалиста доктор Дринко Баличевић патолог лијечник вјештак присутан цијело време трајања ексхумације, онда има помоћника свога исто лијечника Изидора Шкеца, Министарство одбране Бранко Бекавац, присуство Министарства одбране посебно је карактеристично јер се ретко среће да Министарство одбране присуствује а очито се види из извештаја о ексхумацији, па имамо национални састав идентифицирани спол, доб и статус. Па каже цивили 14, цивилна заштита 35, бранитељи 27 непостојано један, у име Министарства одбране присутан Бранко Бекавац сатник цијело време, имамо руководиоца екипе за ексхумацију Младен Нералић и има два, четири, шест, седам чланова. Присутан је такође Међународни кривични суд за подручје бивше Југославије – Хаг, магистар Џон Герб форензичар, присутан кроз цијело време, Клинт Вилијамсон присутан 03.05.'97, те 04.06.'97, доктор Симон Вулетић преводитељ присутан цијело време, проматрачка Мисија Европске заједнице Ингер Елизабет Гудар цијело време, Герард Навриле присутан 07.06.'97., Мануел Антонио

присутан 07.06.'97., Ксенија Шкроблин присутна 02., 03., 04., 05. и 06. липња '97, Гордана Макелић преводитељ присутна 07.06.'97., Мира Медић преводитељ присутна 08.05.'97., такође је присутан Међународни црвени криж Пјере Вјентиле присутан 02., 03., 04., 06. липња '97. године, Тања Сибинчић преводитељ присутна 02., 03., 04., и 06. липња '97. године, цивилна полиција УНТС специјални пројекат Кели Патрик цијело време, Алисон Камп 02., 03., 04. и 05. липња '97., Ана Марија Кели 04., 05., 06., 07. и 08. липња '97., Леденичан Биљана преводитељ присутна кроз цијело време трајања ексхумације, осигурање пружа постројба Јорданског батаљона у саставу међународних снага, записник пише Маријана Живковић дјелатница Жупанијског суда у Осијеку и масовна гробница се налази на мјесном гробљу у мјесту Ловас и наравно имамо констатацију и описе који су установљени том приликом код свих жртава. Овај документ се иначе у Хагу води под бројем 02053278 до броја 02053327, у процесу, рекао сам «Милошевића».

Сада овде се поставља питање обзиром да нема видео-записа коме је било, овај, у интересу да се овај, прикрију видео-записи са ексхумирањем и обдукцијама лешева, исто тако да прикрије сву фотодокументацију са детаљима који су тада уочени. Можда то знаде госпођа Наташа Кандић, јер ови су подаци по мени меродавни доказ шта се стварно дешавало и како су људи страдали у селу Ловас. Мислим да је интересантно како госпођи Кандић, тако и Тужилаштву да су ови подаци били доступни много раније него свима нама.

Посебно истичем да када се прође кроз изјаве Александра Васиљевића дате пред судијом Вујовићем овога Војног суда, овде у Београду, дате у предмету „Милошевић“, дате у предмету „Ђорђевић“, може се утврдити односно доћи до сазнања, са којом комбинаториком тај човек даје, овај, те своје изјаве и колико различите, зависи ваљда од властите процене. Исто тако се игра са људима. На једном месту командант ТО за Славонију, Барању и Западни Срем је покојни „Бацо“, у то време ваљда министар полиције или заменик министра полиције, по презимену Стојчић. Када му затрејба, онда сам ја командант ТО Товарник, Бапске, Шаренграда, Мохова и Ловаса, а наравно код „Милошевића“ сам произведен у „Алфу“ и „Омегу“, 2003. године у предмету „Милошевић“. Иако је Александар Васиљевић савршено добро знао овај за сва наређења и да Љубан Деветак нема апсолутно никакву могућност да у било којем делу учествује у било којим наређењима, овај, али њему у глави се тако јави и тако изјави.

Ја бих овде само подсетио на редовни борбени извештај команди Војне области – строго поверљиво 3/417 од 09.10.1991. године, овај, потписан од стране начелника Драге Ромића. Исто тако, на редовни борбени извештај команди Војне области – строго поверљиво број 3/422 од 10.10.1991. године, пуковник Драго Ромић. Такође бих подсетио на службену белешку коју је дао пуковник Душан Лончар пред ВБА. Такође постоји фамузни извештај за којим је наводно, барем смо тако чули, трагала и госпођа Кандић од потпуковника Милана Еремије, носи број 1276/1ј ја мислим да то никада није дошло у наш предмет овде, па уз дозволу већа бих прочитао тај извештај и то не цео, јер он то што обрађује се види да барата

са ситуацијом у зони одговорности дивизије. Па тако на првој страници каже – општи је утисак да већина припадника ових јединица је спремна за одговорно и пожртвовано извршавање задатака, сем одреда ТО Ваљево који је одбио да крене на задатак са другом ОКБ/Друга пешадијска пролетерска гардијска моторизована бригада и дела Б/О у пос.бат./Друга та бригада. А на страници 2, у доњем пасусу каже – „приликом заробљавања 80 мештана хрватске националности у селу Ловас од стране ТО Ловас и одреда „Душан Силни“, вршено је физичко злостављање над истима након чега је убијено 4 мештана села Ловас. Након доласка одреда Ваљево у село Ловас, заробљени мештани су коришћени за чишћење минских поља којом приликом је убијено 17 мештана. Повређеним мештанима је одбијено пружање медицинске помоћи од стране медицинског особља Дома здравља Шид“. За овај Еремијин извештај на разним местима генерал Васиљевић различито изјављује, те да је процурило у новине и тако даље, међутим, у овом извештају нигде се моје име и презиме не спомиње.

Нешто бих рекао о поверљивој овој информацији број 540 од 25.10.1991. године. Врло је интересантно поред овде написаних овај имена којима је достављено, значи генералу пуковнику Благоју Ацићу, генералу потпуковнику Милану Неговановићу, генерал-мајору Н. Тици, пуковник Н. Папић, генерал пуковник Ж. Панић, генерал пуковник С. Ђокић, генерал потпуковник Т. Симовић, а из исказа сведока потписника овога извештаја, пуковника Милорада Бошковића који је био начелник Трећег одељења УБ ССНО, овај смо чули да неки од шифара које се овде појављују, да су овај шифра за генерала Васиљевића, који је значи као највиши обавештајац у сваком тренутку располагао са свим информацијама, са подручја. У једном свом сведочењу он наводи да је поред тога што је био у савету ССНО на челу са начелником овај овим Кадијевићем, да је био и у саставу Председништва тадашње Југославије чији је значај наравно и састав много шири. Тако да се не може веровати да први човек безбедности ЈНА нема информације шта се стварно дешавало на територији где је управо он био одговоран, али у што краћим цртама ћу Вам дочарати шта је знао Александар Васиљевић тада, али поставља се питање, шта је од овога тачно. Наиме, он у склопу „Вуковарске операције“ говори о селу Ловас и меша намерно, чули смо то и овде приликом давања његовог исказа, пустару код пустару Ловас код Даља и Ердута између са страдањима у селу Ловас, значи зида још. Свеједно, у једној изјави чак напомиње да је Радован Стојчић командовао и са „Душаном Силним“. Генерал Васиљевић такође је предао своју радну бележницу истражном судији која је избачена из овог предмета, можда и штета, јер тешко се и преводи, али је више него очито и видљиво каквим се комбинаторикама тај човек бави, да би не знам, опрао себе, ЈНА, „Седму републику“, стварно ми није јасно.

Мислим да није на одмет и да везано за моју евентуалну одговорност да поменемо и, односно поменем и наредбу број 3-422 од 10.10.1991. године, Драге Ромића, па од 09.10.1991. године број 3-417 исто Драге Ромића, па фамозно наређење, не морамо ни име ни број спомињати, јер господина Лончара, па имамо једну информацију од Република Србија, Министарство унутрашњих послова – Ресор Државне безбедности, Центар Ресора ДБ Сремска Митровица од 15.06.1992. године, заправо то је

службена белешка те Удбе коју сам поменуо и носи ознаку као у римско доба MCLHXXXIX, све је то настојао да увеже, да би нашао трагове да за неко има информацију да сам ја стварно нешто урадио, што није, пре свега, достојно човеку и што је противзаконито. Такође бих подсетио да је господин Зоран Станковић у својству министра одбране скинуо тајност са докумената везано за случај „Ловас“, како су се сва та документа губила, изгубила, то је сада велико питање. Па имамо после тога господин Сретко Ковач доставља са писмом број 14803/4 од 16.12.2009. године, са одређеном констатацијом да се из папира које је доставио, односно тих војних аката види ко је крив.

Мислим да је интересантно споменути изјаву сведока Стјепана Пеулића који је дао 12.03.1996. године иследнику Кевину Кертису, па ћу само у вези његове повреде да прочитам шта он каже, не могу сада да нађем па ћу препричати. Он говори приликом извлачења рањеника да је на крају према цести нагазио на такозвану „паштету“ и остао без палца и потколеница му била нагорела. Могу само да констатујем да такво рањавање од „паштете“ је апсолутно немогуће. Цитираћу само неке карактеристике мина из Приручника који је Савезни секретаријат за народну одбрану доставио на предмет „Милета Мркшића“ и заведен је као DA 11-664. Па на страни 2 D 12-1615 у основним подацима о неким врстама противпешадијских нагазних мина између осталог стоји следеће: назив, па маса ПМА 104 кг, ПМ2 0137 кг, ПМА3 018 кг. На страници 2D 12-1616 говори се о запречавању и савлађивању препрека и зашто је која мина намењена. На страници 2D 12-1617 говори се како се која мина уклања након постављања и то редом за ове побројане мине и по томе како се говори у овом документу је просто немогуће да се мине, да се минско наводно поље разминирало на начин како је то, како смо то чули овде на суду. Исто тако на страни 2D 12-1620 говори се и о постављању и о разминирању. На страни 2D 12-1621 истог документа имамо табелу основних података о неким врстама противпешадијских потезних мина. Па ћу ја само да наведем ово што се односи на полупречник дејства, полупречник дејства за мину ПМР-2 –убитачно 100% 15 метара и рањавајуће 100% 25 метара, мина пром.1 – убитачно 100% 20 метара, рањавајуће 100% - 25 метара, ПМР-3 убитачно 25 метара, рањавајуће 30 метара. Исто тако на страници 2D 12-1623 имамо о овој противпешадијској распрскавајућој тј. овој „паштети“ како се и поставља и како се разминирава. На страници 2D 12-1636 постоји скица за оријентире на земљишту преко помоћног оријентира, што нисмо нажалост овде могли видети, јер ми смо овде видели само скицу минског поља по сећању актера тих догађаја, покојног Петра Палијана, што ни издалека не може да да неку слику, обзиром да не ностоји у овом званичном војном приручнику који се налази, понављам, у Хагу, да се на ту густину мине стављају. Исто тако ту је и пример како се записник о постављању минског поља прави на страници 2D 12-1661 и 2D 12-1662. Ако је господин вештак, адмирал, вештачењем погибије војника ЈНА приликом разминирања тамо неког минског поља хтео да каже суду, већу, одбрани, да је могуће да таква једна мина која је неспорно или спорно постављена, али је спорно сигурно да је човек скочио покојни Краљевић на ту мину такву, да је могуће да упије све, сва експлозивна средства, онда нажалост није успео. Што се тиче изјаве,

ово што сам цитирао, данас Вулету, да је видео да лете комади меса, могу да кажем само да постоји још један сведок из овог противдиверзантског одреда из Ваљева који је нешто слично изјавио, да је видео човека да лети. Међутим, ја колико сам схватио из постојећих докумената, посебно из хашких, да је немогуће да је господин Краљевић страдао скачући на такву једну мину, јер му је тело цело. Људи нагазе на „паштету“, остају обавезно без ноге до потколенице, а у најблажој форми, без стопала и то је опште-познато, то се може наћи код бораца из овога рата. Можда није наодмет да и кажем да ја не познам, нити сам икада чуо да је иједан рањени у Хрватској а био припадник ТО, да тако кажем, српске стране, није добио у Србији инвалиднину. Исто тако, такав ниједан евентуално погинули не постоји, а да му није збринута породица, зависи од основа, деца, жена, родитељи и тако даље. Према томе, мислим да је било сувише овде бацања прашине у очи, не знам који су циљеви и разлози, али ви као веће ћете да о томе одлучите о свему томе на крају и донесете одређене пресуде.

Ја могу да кажем исто што сам рекао и у својој одбрани, на почетку, да ми је стварно жао сваког погинулог, како у Ловасу, тако и на простору бивше Југославије, да ли је овај рат или општа ратна опасност била наметнута, организована, да ли су је управо, да ли су га управо водиле паралелно исте службе које су водиле и обавештајну и контраобавештајну службу ЈНА; то ће време и историја да покаже. Што се мене лично тиче, не осећам се кривим ни за једну жртву која је страдала у Ловасу и нити сам подстрекао, нити лично извршио било какво кривично дело и молим суд да донесе правилну одлуку и да ме ослободи од ове одговорности. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, захваљујем. Оптужени Милан Девчић.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК: Опростите, да ли могу да изађем?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Можете.

Опт. ЉУБАН ДЕВЕТАК: Петнаест, двадесет минута.

Оптужени Милан Девчић у завршној речи изјави:

Опт. МИЛАН ДЕВЧИЋ: Добар дан.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хоћете да седнете, господине Девчићу.

Опт. МИЛАН ДЕВЧИЋ: Поштовано веће, ја прихватам завршну реч браниоца. Желим укратко да изнесем своју завршну реч. Ја нећу да понављам све детаље о којима је мој бранилац причао у погледу тога ко је све потврдио да нисам био први командир полиције, али је чињеница да су људи које је бранилац навео у завршној речи су људи који су имали контакт са милицијом и који о томе имају конкретнија сазнања од мештана, који

иако су можда били, а већина њих никада у станици полиције није ни ушла или ме није ни срела у том периоду. Говоре о ономе што су чули и наравно не могу ни да се одреде о периоду о коме говоре, да знају ко је коју функцију имао. Поврх свега, ја сам заиста и постао командир милиције две недеље после 10.10.1991. године и то је још једна околност која наводи неке сведоке да говоре тако како говоре, јер је тешко после двадесет година говорити о тачним датумима и дану, што можда они не сматрају претерано важним. Ја сам и ја сам, нисам можда превише давао значаја датумима на почетку своје одбране, али сам од самог почетка тврдио једно – да ме је министар Богуновић именовало на то место и да је то било после погибије Воркапић Милорада. У сваком случају, надам се да ће веће имати у виду и ове моје наводе и појашњења која сам дао и у току овог кривичног поступка.

Ја сам био полицајац и свој посао сам радио максимално одговорно и кокретно у датим околностима и надам се да ћете веровати да никакве везе са формирањем некакве власти у Ловасу или спровођењу власти у Ловасу нисам имао. Моје поље деловања је такође јасно, то је кућа Боре Кесер, где је била смештена милиција, а не команда, како у оптужници стоји, иако је кроз кућу Боре Кесера заиста прошло доста људи, а ја не спорим да су држани неки састанци за које знам, али нисам присуствовао. Овде бих скренуо пажњу да је тужилац у завршној речи цитирајући сведока Радомира Савковића навео да је карта о израђеним минским пољима однета у команду места, што сматрам тенденциозним и злонамерним, јер сведок Савковић јасно каже да је карту однео капетану Градимиру Вељовићу, док сам Градимиру Вељовић не каже да је имао команду у кући Боре Кесера.

Осврнуо бих се кратко и на оно што сам чуо о себи у излагању тужиоца, о наводном испитивању појединих мештана на околност припадности ХДЗ и Збора народне гарде, чак и приликом саслушања у овој судници, па како каже тужилац, можда сам несвесно давао разлоге и објашњења за своје поједине одлуке и понашање. Пре свега, хоћу да нагласим да сам ја више од четири године био под оптужбом да сам заједно са другим лицима саучествовао у нападу, без избора циља на насеље и цивилно становништво у њему, иако смо знали да у овом насељу нема оружаних снага које би пружиле отпор и браниле село. И моја једина намера и идеја је била да и кроз испитивање сведока покажем и докажем да је у селу било припадника оружаних снага и да се показало да је највећи број сведока који је овде саслушан, узео учешће у такозваним сеоским стражама које су водовима на претходно утврђеним пунктовима са оружјем контролисали прилаз селу и стање у селу. Данас и сам тужилац каже да су ради остваривања циља ЈНА који се огледа у отклањању опасности од напада снага Збора народне гарде и МУП Хрватске и наоружаног становништва у местима на правцу Товарник-Вуковар, па и у Ловасу, вођени преговори са представницима Кризног штаба у Ловасу о предаји наоружања које је ово место поседовало, као и ловачко и друго лично наоружање које је раније највећим делом легално набављено или је набављено у кампањи набављања оружја преко ХДЗ.

Хоћу да кажем да је моја питања појединим сведоцима диктирало Тужилаштво које је тврдило да у селу нема наоружања и припадника оружаних формација. Ја сматрам да смо ми добрим делом кроз ова питања и допринели данас да и тужилац у својој завршној речи говори о преговорима са ЈНА и предаји оружја, легално и илегално набављеним. Да подсетим и на исказ сведока Миокрага Радосављевића, потпуковника, који је учествовао у преговорима и који нам је овде говорио како су молили представнике села да се не пуца на ЈНА. Указао бих и на део исказа сведока Александра Васиљевића који говори управо о томе, па цитирам: «Имамо по линији ХДЗ подељено оружје и почињу оружане провокације и притисци према Србима, који су живели на том подручју». Даље, на страни 25 исказа када говори о стању у Хрватској, каже: «Пошто нису могли да дођу до тог свог оружја за прављење своје самосталне армије, они врше од октобра месеца, од почетка октобра увоз велике количине наоружања и тајно га деле по линији ХДЗ по територији, а постоји легална територијална одбрана и генерал Новоселић који о томе не зна ништа. Због тога тамо постоји тај паравојни састав значи то није у жаргону и заиста је тајни паравојни састав ХДЗ који се наоружавао». Страна 26 – «одмах од доласка ХДЗ и Туђмана на власт, а то колико је сећање, било 05. маја негде 1990. године, већ тада имају изграђену пројекцију стварања својих оружаних снага. Дакле, ХДЗ у свом програму од самог почетка ради на осамостаљивању Хрватске и изласку Хрватске из СФРЈ. По цену силе рата и познате су оне изјаве Туђмана - да нисмо хтели рат, рата не би ни било. Значи, они су се определили да по цену рата издејствују своју самосталност». Овде када ја кажем сто припадника Збора народне гарде, значи ко је све то чинио. Ту је било више састава од наоружаних састава ХДЗ, а па нека народна заштита, па откуд ја знам, ушао је МУП, јединице МУП-а у састав исто тих снага». Из овог исказа је даље видљиво и да је било легитимно у том тренутку са аспекта безбедносних провера, да се изврши саслушање становништва осталог у месту, да су органи безбедности, када би јединице ЈНА заузимале одређене просторе и кретале се напред, они вршили безбедносну проверу и обраду оног дела цивилног становништва који је остао на терену. Након чега су их, када би утврдили да се ради о цивилима који нису учествовали у борбеним дејствима, враћали кућама». Шта сам желео са овим да кажем? Да моја питања усмерена на припадност одређеној политичкој опцији, каква је ХДЗ, иду за тим да утврдим, да ли је лице преко те припадности даље имало везе са наоружањем паравојних састава на територији бивше СФРЈ, што ми је као полицајцу била дужност. Ја сам и тада знао, а овај поступак је и показао, да је на пар километара од Ловаса био формиран центар Збора народне гарде за обуку припадника, такозвана Сора, где је обуку држао тадашњи генерал Анте Росо. У Чаковцима је била ракетна база припадника хрватских оружаних снага које је уништило југословенско ваздухопловство у јулу 1991. године. И многе друге тада познате ствари, руководиле су ме да постављам питања у вези са паравојним структурама у селу.

Поштовано веће, прихватило је Тужилаштво и моју ситуацију и притиске кроз које сам пролазио, јер сам из мешовитог брака, а надам се да ћете и Ви. Чули смо и овде у судници да неки сведоци кажу, ми смо мислили да је Мићо наш, а он отишао у четнике, или, сада сам био частан хрватски полицајац, а онда сам постао четник. Ја нисам постао четник како

ме неки од њих виде, ја сам радио оно што сам се закleo приступањем у полицијску службу тадашње СФРЈ, а то је између осталог било и очување важећег друштвеног уређења и поретка у стању непосредне ратне опасности. Свој посао нисам радио ни из политичких, верских и националних предубеђења на начин на који сам га радио, већ са једним циљем, да се тадашњи поредак оствари и заштити и поготову немам, после двадесет година од сукоба и распада земље никакав мотив да се распитујем о нечијој припадности, осим јединог који сам и навео, да покушам да докажем да је Ловас био део те приче која је постојала у Републици Хрватској 1991. године, а тиче се наоружавања и претњи безбедности СФРЈ.

Ја лица јесам саслушавао, то сам говорио од самог почетка, али према њима заиста нисам применио никакву бруталност или нечовечно поступао. Управо из разлога што сам и сам био сведок како су пролазиле моје неке колеге још у Вуковару 1990. године и каква су малтретирања доживели. На крају крајева, нека од тих лица су прослеђивана даље по линијама органа безбедности и ја сам дао и доказе за сведока Марка Грчанца из новембра 1991. године, када сам га и коме предао. Верујте да сам свој посао озбиљно доживљавао и да сигурно није имао ниједну повреду када је предат органима војне безбедности. О задржавањима од стране органа безбедности говорио је и сведок Мато Батаковић, такође претходно испитан и након тога одведен од стране официра Војне безбедности Суботић Слободана. Лукић Славко је по истом принципу био саслушан, упућен на даљу «обраду» органима безбедности и упућен од стране официра Војне безбедности у Ловас након задржавања од стране ових органа.

Овим примерима хтео сам да покажем да лица која су била саслушавана, на врло конкретне околности наоружавања становништа у месту и постојања нелегалних оружаних састава, нису ни на који начин малтретирана, ништа није чињено самовољно и противзаконито, већ по наредбама и уз знање органа безбедности, врло често и у њиховом присуству.

Друга је ствар што ми у овом поступку и после више напора и покушаја нисмо успели да дођемо до сведочења макар иједног официра органа безбедности, нити Прве војне области, нити Прве дивизије, нити Друге пролетерске гардијске механизоване бригаде, чак ни Четврте оперативне зоне ТО Ваљево, противдиверзантског одреда, као ни из јединица из Љига и Лајковца, а посебно из Прве оперативне групе коју су сачињавали пуковник Петковић Љубиша са својим сарадницима Плавшић Петром, Кресојевићем и другим.

Ја ценим напор суда да саслуша и прикупи више доказа у овом поступку, што је показао кроз константне молбе да се документација Друге бригаде и ТО Ваљево комплетира ради утврђивања свих релевантних чињеница за овај поступак. Али се надам и да ће прихватити моје виђење да није могуће да о неким људима или о неким догађајима података једноставно нема. Они који су дошли из структура које сам побројао, најчешће су или оболели од амнезије, или први пут чују да се догађај у Ловасу десио и заиста вређа став тужиоца да сам ја Милан Девчић под

националним идентитетом ове државе извршио злочин и тиме укаљао њену националну и државну част и углед и да се такве повреде међународног хуманитарног права неће и не могу толерисати а да командант Друге бригаде Душан Лончар тада потпуковник, на јавном претресу без било каквог осећаја нити за жртве, нити за његове потчињене и претпочињене из тог периода, говори о Ловасу као о ситној акцији и како се број жртава први пут и како за број жртава први пут чује на овом суђењу. Његов статус сведока у овом предмету показује толерантност државе и каљање националне и државне части и угледа, јер ови поступци улазе у историју овог народа и о овим стварима се више, осим у овој судници, неће расправљати на другим местима.

Хоћу још да нагласим, да по тужиоцу испада да су једина три мештанина Ловаса српске националности која познају мештане Ловаса хрватске националности Деветак, Девчић и Радојчић и само смо нас тројица знали ко је ко у селу Ловас. То једноставно пркоси здравом разуму, а из предмета је јасно, када је привођење и задржавање лица у питању, да ниједно од приведених лица нисам ја привео, што је говорио мој бранилац па нећу да понављам, као и да немам никакве везе са задржавањем и страдањем лица у подруму Месне заједнице. Додуше, у својој завршној речи тужилац није посебно говорио из којих доказа произилази да сам ја тројицу погинулих браћу Павлиће и Долачког предао Петронију да буду лишени живота. Али сам ја дужан да се осврнем и на те наводе оптужнице у завршној речи. По ставу Тужилаштва, биће да ни он сам не верује у конструкцију коју је створио и да нема ниједног доказа, осим одбране окривљеног које је Тужилаштво конкретно у случају ових лица у својој завршној речи сматра супротно изведеним доказима.

Поштовано веће, сва ова догађања 1990. и 1991. године, определила су и мој будући живот избеглиштва и неприпадања. Живео сам са једном вером у по мојим схватањима, добро уређеној држави, за коју сам сматрао да треба да се борим. Ни пре ни после ових догађаја, баш као полицајац нисам показао макар једну грешку у раду, па ни у Ловасу. Ја сам све те људе познавао и нисам имао ниједан разлог да некога шиканирам по националној основи. А своју нетрпељивост према мени неки су показивали без икаквог разлога, управо из разлога што су веровали да ћу бити део Хрватске, а не југословенске приче. Ја сам и сам жртва ових свих ових догађања, мој отац је Хрват, моја супруга је такође из мешовитог брака. И не можете ни да замислите колико је било тешко радити са тим притиском када су кренула национална трвљења. Није ту било места за било какве противзаконитости, јер су времена била таква да је и најмања грешка изазивала сумњу и санкцију. Мени је жао сваке жртве тих лудих година које су невинне страдале, мени је данас са овог аспекта жао што сам био део те једне приче, не зато што ми се овде пред Вама суди, зато што је јасно да смо сви заједно били жртве погрешних одлука и вођа. Да смо сви гурнути као «глинени голубови» у Ловас и ту остављени од људи са амнезијом и без сећања. Мој живот је обележен овим кривичним поступком и ја знам да је у Вашим рукама да одлучите да ли је тужилац доказао оно што тврди или не. Суђења за ратне злочине су сама по себи извесна правда за жртве, али не смеју постати неправда за оптужене. Неправда је препустити се утиску,

препричавањима и притиску под којим се водио овај поступак. Суђење за овај догађај започето је 1993. године, у Републици у којој се ратовало, у којој су људи страдали и ту није дошло до пресуде, чак ни против лица која су доступна. Ако се овај суд определио за заиста своје суђење, нека посматра своје доказе и сведоке које је имало у судници на овај и онај начин, као и писане доказе из периода који оптужница обухвата. Није их било мало, напротив, па онда већу доказну снагу не могу имати прочитани записници са исказима датим у периоду док је рат трајао. Селекција је изјава коју су истражитељи Хашког трибунала направили, или било која друга изјава из које је јасно да права окривљеног уз присуство браниоца, нису била заштићена. Ја сматрам да на мојој страни нема ниједне отежавајуће околности коју је тужилац навео и молим веће да донесе ослобађајућу пресуду за оптужницу за коју се теретим. Толико од мене, хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем. Хоћете паузу?

Опт. МИЛАН РАДОЈЧИЋ: Да, кратка пауза.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Главни претрес се прекида у 17,07 часова и биће настављен у 17,15 часова.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Главни претрес се наставља у 17,19 часова.

Оптужени Милан Радојчић у завршној речи изјави:

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите господине Радојчићу. Седите ако Вам је лакше.

Опт. МИЛАН РАДОЈЧИЋ: Добар дан, желим поштованом већу и свим присутнима у судници.

Данас ћу пред већем којим председавате, поштована председнице, судија Анђелковић, изнети своју завршну реч.

Проучио сам оптужницу Тужилаштва и оно што имам рећи је следеће: у потпуности прихватам и подржавам завршну реч коју је изнео мој бранилац, адвокат господин Градимир Налић. За време трајања поступка омогућено ми је у неколико наврата да изнесем своју одбрану. Све оно што

сам говорио у претходним изјавама односно одбранама стоји, ја другачије не удем и не могу да се браним јер сам говорио онако како је било и онолико колико сам се могао сетити. Неку другу истину не познајем, јер она једноставно и не постоји. Настојаћу да у свом излагању аргументовано оповргнем све оно за шта ме тужилац терети.

Својство команданта територијалне одбране стекао сам после 20.10.1991. године усменим именованем од стране вишег старешине једног од команданата крагујевачке бригаде Југословенске народне армије. Тврдња тужиоца да сам 10. октобра по запоседању Ловаса одмах дошао на горе поменућу функцију, апсолутно не стоји и није тачна. Нема нити једног материјалног доказа да сам ја издао непосредно или посредно наређење било ком припаднику добровољачке јединице «Душан Силни». Командири, односно непосредне старешине добровољцима били су Бата Михајловић, Славко Ступар и Љуба Јелић, који и сами у својим изјавама наглашавају да њима нико није наређивао. Нити један добровољац није изјавио да сам му ја био старешина, управо супротно, највећи део тих људи ме и не познаје.

Уколико тужилац мени ставља на терет да је део групе «Душан Силни» био у саставу територијалне одбране места Ловас из једног разлога, а то су оне издате потврде о учешћу појединаца у операцији Ловас од 10.10.1991. године, остајем при раније датим изјавама, тј. одбранама, да сам потврде потписао људима који су помогли код операције Ловас, али искључиво из људских и хуманих разлога. Тим људима потврде су служиле за правдање изостанка са радног места, у сврху добијања дечијег додатка или приликом запошљавања. Све потврде су издате много касније од периода обухваћеног оптужницом и у крајњој линији, сведоче о мом сазнању да су та лица учествовала у операцији Ловас 10.10.1991. године, а не и да сам ја у том периоду био командир локалне јединице територијалне одбране Ловас. Нити један од људи који су дошли са стране, односно из Србије или Војводине, није био у саставу територијалне одбране, на чијем челу сам ја био после 20.10.1991. године.

Даље, у задржавању и затварању било ког мештанина несрпске националности нисам на било који начин учествовао. Ову моју тврдњу потврђују у својим изјавама како добровољци, тако и сведоци саслушани у овом поступку. Тиме у потпуности оспоравам тужиоцеве наводе из оптужнице, који се односе на 10.10.1991. године и дешавања у просторима макшинске радионице и канцеларијама земљорадничке задруге. У наставку оптужнице тужилац наводи да су припадници оружане групе «Душан Силни» у наредних неколико дана десетак мештана хрватске националности пребацили у хигијенски потпуно безуслован простор, подрум и двориште Месне заједнице ограђен жицом. Нико, понављам, нико од добровољаца ни у једној својој изјави не каже да сам ја на било који начин учествовао у томе.

Дискриминаторска мера у виду обавезе мештана хрватске националности да своје куће обележавају белим тканинама, а око руку носе беле траке. По том питању, понављам, да су све куће мештана биле обележене на овај начин, како би се знало да смо ми туда прошли. Беле

траке око руку су значиле да су дотични мештани села Ловас. У прилог овоме желим напоменути да су 10.10.1991. године у поподневним часовима стигле две чете војске и уз добровољце у тим данима на територији места Ловас налазило се између 400 и 500 војника или униформисаних лица. Ова мера је трајала пар дана, док спољна одбрана села није била успостављена па се није могло догодити да неко неопажен од страже ЈНА уђе у село, а и све куће су биле прегледане, па су плахте скидане са кућа. Крећући се у наредних неколико месеци по области, могу и данас да се сетим и да посведочим да су на пример, на товарничким оградама и кућама месецима после ослобођења тог места, висиле заборављене беле плахте.

Неколико речи о радној обавези за цивилно становништво хрватске националности. Тужилац наводи да сам ја спроводио и реализовао извршење радних задатака. Радну обавезу сам и ја имао, и то 24 часа дневно. Водио сам рачуна, што ми је и основна струка, а то је електротехника и био на челу тима који се бавио комуналним пословима у месту. То значи да сам са екипом коју су сачињавали Јосип Кувеждић, Кризманић Драган, Мато Мађаревић, Туно Лутровић, Жељко Јапунца и још неки, водио рачуна да Ловас има воду и струју, онолико колико је било могуће у тим условима и временима. У спровођењу и реализацији осталих радних задатака, нисам учествовао. У прилог мојој тврдњи, је изјава сведока који је приступио овде, а то је Жадањ Фрањо, 19.10.2009. године, који каже следеће, цитирам: «Деветак ми је дао налог да скупим људе и да се крене радити. Уводи се радна обавеза за све људе у селу који су потребни да раде. Тако сам и поступио», каже Жадањ. Надаље, Фрањо Жадањ децидирано изјављује следеће: «Моје задужење је било да организујем рад», то је изјавио Жадањ Фрањо.

Што се тиче саслушавања, ако је неко вршио позивање на информативне разговоре у сваком случају то нисам био ја. Из свих досадашњих изјава како оптужених, тако и сведока, види се чији је то био посао и ко је то радио у Ловасу. Наравно, милиција. У прилог претходно реченом, иду и изјаве добровољаца који су ушли у састав милиције, а у којима идентично понављају да је то милиција и радила. Значи не стоји да сам ја учествовао у било каквом саслушавању било ког мештанина села Ловас.

Тужилац ми ставља Снежану Кризманић у оптужницу. Ја могу само рећи да сам све учинио да помогнем несрећној девојци и успео сам, самим тим што је жива, захваљујући, успео сам захваљујући пресудној помоћи оптуженог Николајидиса који се, морам истаћи, људски понео када је то било најпотребније.

Знате како, најтеже се бранити у животу од лажи. Ивана Видића сам познавао пре рата и имали смо изузетано добар, коректан однос. Из Ловаса сам се одселио 1986., почетком 1987. године и у никаквом контакту у међувремену са тим човеком нисам био. Његова супруга оно што је изјавила за мене, апсолутно је неистина и никакве везе нисам имао са било каквим повређивањем Ивана Видића. Антон Кризманић је био овде и суочавао сам се са њим. У својој изјави каже да сам га ударио у леђа, не, него у дебело

месо. И он је видео да сам га ударио, он каже и следеће, то није малтретирање, ако сам га ударио. На моје питање одговара, да није имао, а нема ни данас никакве последице. С тим човеком нисам имао никакав контакт, али ми га тужилац лепи уз ово што после ставља у тужење Деветаку и Девчићу.

Следеће у оптужници што ми се ставља на терет је психичко и физичко злостављање, односно малтретирање Ђуре Антоловића. Апсолутјно искључујем да сам имао било какав контакт са тим човеком. Ђуро је сведочко путем видеолинка, а ја сам, поштована председнице, Вас замолио ако је могуће да ми обезбедите суочење са тим човеком, што је он одбио. Јер он што се мене тиче, говори апсолутну неистину. Тужилаштво, односно тужилац даље наводи да су у његовом одвођењу после злостављања учествовала уз Петронија и двојица неидентификованих припадника територијалне одбране. Још једна апсолутна неистина. Овде је био сведок Стојан Илић, који је тачно рекао да је учествовао у одвођењу Антоловића. Он који је био припадник резервног састава милиције и његов колега, такође полицајац Калањ, одвели су Ђуру Антоловића у полицијску станицу након саслушања или информативног разговора, вратили га кући, сместили у подрум и бацили у подрум бомбу.

Оно што још имам рећи у своју одбрану и образложити је тај фамозни притвор, односно затвор у подруму Месне заједнице Ловас. Нестанак несрећних људи који су били заточени у подруму Месне заједнице 18.10.1991. године треба да објасни Љубо Јелић. Он је тај кога добар део сведока спомиње и доводи у везу са тим затвором и чуди ме да мени Тужилаштво ово ставља на терет. Кроз изјаве сведока, само ћу неке побројати, Жадањ Фрањо, Драган Милићевић «Таки», Марија Ђаковић, Миодраг Балтић и других и једног дела оптужених, Деветак, Стевановић, потпуковник Димитријевић, Николајидис, Девчић, Љубо Јелић је био врло, врло значајан фактор свих дешавања у десетом и једанаестом месецу 1991. године у селу Ловас, значи у периоду који обухвата оптужница. Посебно је био надлежан и искључиво је он био одговоран за затвор који се налазио у подруму Месне заједнице. У прилог мојој тврдњи су и речи самог Јелића који наводи да је њему оптужени Дарко Перић рекао, «припази на затвор».

Исти Перић у својој изјави наводи да му како му је потпуковник Димитријевић 17.10. на састанку наредио да војска обезбеди затвор у подруму Месне заједнице. Перић је рекао и да је један од његових војника са својим људима, извесни «Боксер» неколико дана обезбеђивао затвор. Бранилац окривљеног Перића у својој завршној речи потврђује све ово. Господин Перић је у том тренутку резервни официр, капетан, командант противдиверзантског одреда који броји три, четири војника. Како је могуће да при свим тим чињеницама о његовом и мом статусу и улози у Ловасу и у хијерархији командовања у војсци, Тужилаштво остаје при оптужбама да сам ја одговоран за затвор у подруму Месне заједнице који је Перић са својим људима преузео 17.-ог, а нигде у току поступка сам Перић не говори око преузимања затвора да је имао са мном ма каква посла. Зашто? Зато што се Дарко и ја не познајемо. Ја сам оптуженог Перића упознао у притвору и први пут чуо за име Перић, нити говори о проблемима у затвору као ни да

му је неко одвео без трага затворенике, било какав проблем те врсте он не износи ни органима Војне безбедности који га испитују 19.10.1991. године у вези минског поља, на коме је погинуло по тврдњи и у оптужници готово исти број људи колико и оних који су 18.10. изведени из затвора у подруму Месне заједнице.

Исти сведок о коме сам већ говорио Љуба Јелић се надаље сасвим случајно затекао и видео у периоду између 14. и 18.10.1991. године, да смо оптужени Деветак, чика Божо Девчић и ја наводно сачинили списак за ликвидацију дела цивила затворених у подруму Месне заједнице. Након тога сам се ја наводно распитивао ко би могао да изврши злочин, а то је у најблажу руку и сулудо и болесно, ја сам ишао около и распитивао се ко би тај злочин могао да уради. За никакав списак нисам никада чуо док није покренут овај поступак, а поготову не онда нити сам знао, нити знам да ли је постојао, никада у томе нисам учествовао и према томе, илузорно је говорити о било каквој мојој одговорности када је у питању тај несрећни затвор и страдање тих људи. У крајњој линији, оптужени Николајидис је у једној од својих изјава рекао и следеће: део људи који је био у машинској радиони, а није отишао на минско поље, он је одвео у простор дворишта Месне заједнице и предао Љуби Јелићу и видео је да је Јелић те притворене људе предао неким добровољцима да их одведу. Из мог излагања се само делимично види да је Љубодраг Јелић био у сваком тренутку на сваком месту. Све је видео, све зна, а ништа није урадио, ни за шта није крив. Шта бисмо тек открили о улози и значају дотичног у овом поступку, за који се суди мени и осталима овде оптуженима, да се од почетка процеса обратила пажња на изјаве осталих оптужених, а и сведока, када је у питању поменути Љубо Јелић.

Да, желим да искористим ову прилику и да се поштованој председници захвалим што ми је изашла у сусрет и мојим молбама и омогућила ми да редовно виђам своју породицу и неколицину пријатеља док сам био у притвору три и по године.

На крају, није ми била жеља, понајмање намера, да било ко страда и поново истичем, нисам учествовао у било каквом страдању чланова било које породице у Ловасу. Најискреније жалим и користим ову прилику да изразим људски искрено саучешће породицама страдалих. Хвала Вам на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем се. Оптужени Жељко Крњајић? Седите господине Крњајићу.

Опт. ЖЕЉКО КРЊАЈИЋ: Поштована председнице, хтео бих пре свега нешто да кажем. Ја имам два, два и по сата да причам и хтео бих.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хоћете у континитету, сутра?

Опт. ЖЕЉКО КРЊАЈИЋ: Јесте, ако може.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Опт. ЖЕЉКО КРЊАЈИЋ: Ако има неко краће, ја ћу одмах ујутру први.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро да идемо редом, ако смо пошли, па сутра ћете Ви одмах први.

Опт. ЖЕЉКО КРЊАЈИЋ: Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Главни претрес **СЕ ПРЕКИДА** у 17,42 часова и биће настављен дана:

15. маја 2012. године,

са почетком у 14 часова и 30 минута, судница 4.

Довршено.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА